

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету
Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>2</u>	<u>4</u>	<u>20</u>	<u>14</u>	<u>56</u>	<u>90</u>	<u>4</u>

Київ-ЗФУУ
2025

1. Загальна інформація про викладача (лектора, асистента).

Микола Максимов

Доктор психологічних наук, професор кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: mykola.maksymov@usfu.edu.ua

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності» відводиться **90** годин **3** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 4 семестру на 2-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для ефективного засвоєння матеріалу студент повинен володіти знаннями, уміннями та навичками, отриманими під час вивчення таких курсів:

Пререквізити:

- Загальна психологія — розглядає базові закономірності психічної діяльності, її структуру, функції та розвиток.
- Історія психології — дисципліна, що досліджує становлення та розвиток психологічних знань, теорій і шкіл від античності до сучасності.
- Вступ до спеціальності — дисципліна, яка ознайомлює студентів із предметом, завданнями та професійними компетентностями психолога.
- Сучасні інформаційні технології (за професійним спрямуванням) — дисципліна, що формує навички використання цифрових інструментів та інформаційних систем у психологічній практиці й наукових дослідженнях.

Постреквізити:

Після опанування дисципліни «Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності» студенти отримують базові знання та навички, необхідні для подальшого вивчення і практичного застосування в таких курсах:

- Професійна практика — дисципліна, що забезпечує набуття студентами практичних навичок психологічної роботи у реальних умовах професійної діяльності.
- Правові засади психолога та психотерапевта — дисципліна, яка ознайомлює з нормативно-правовими актами, етичними стандартами та професійною відповідальністю у сфері психологічної допомоги.
- Клінічна практика — дисципліна, що формує компетентності у сфері психодіагностики, психокорекції та психологічної підтримки осіб із психічними та поведінковими розладами.
- Основи академічної доброчесності та дослідницької етики — дисципліна, що формує знання й навички дотримання принципів чесності, відповідальності та етичних норм у навчальній і науковій діяльності.
- Психологічний супровід військовослужбовців — дисципліна, спрямована

на вивчення методів психологічної підтримки, адаптації та реабілітації військових у процесі служби та після бойових дій.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності» є складовою професійної підготовки майбутніх психологів та психотерапевтів. Вона спрямована на формування системних знань про законодавчі, нормативні та етичні засади психологічної практики, а також на розвиток умінь застосовувати правові норми у професійній діяльності. Особливу увагу приділено аналізу національного та міжнародного законодавства, етичних кодексів, стандартів професійної відповідальності та механізмів захисту прав клієнтів. Дисципліна поєднує теоретичні знання з практичними навичками правового мислення, що забезпечує готовність студентів до роботи у сфері освіти, охорони здоров'я та соціальної допомоги.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності» призначена для формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про правові та етичні засади професійної діяльності психолога. Вона забезпечує знання законодавчих актів України та міжнародних документів, що регламентують психологічну практику, а також навички їх практичного застосування у сфері освіти, охорони здоров'я та соціальної допомоги. Дисципліна спрямована на розвиток правової культури майбутніх фахівців, уміння захищати права клієнтів, дотримуватися професійних стандартів та етичних норм. Її призначення полягає у підготовці психолога до відповідальної діяльності в умовах правового поля, що гарантує якість і безпеку надання психологічних послуг.

7. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системні знання про нормативно-правові основи професійної діяльності психолога, забезпечити розуміння законодавчих, етичних та організаційних аспектів роботи у сфері психологічної практики, освіти та охорони здоров'я.

8. Завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності» є:

- Ознайомити студентів із законодавчими актами України та міжнародними документами, що регламентують діяльність психолога.
- Розкрити правові засади професійної етики та відповідальності психолога.
- Вивчити нормативно-правові механізми захисту прав клієнтів та дітей у сфері психологічної допомоги.
- Сформуванати навички застосування правових норм у практичній діяльності психолога.

- Ознайомити з процедурою ліцензування, сертифікації та акредитації психологічної практики.
- Розвинути здатність до міждисциплінарної взаємодії з юристами, педагогами та медичними працівниками у правовому полі.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Нормативно-правове забезпечення психологічної діяльності» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- Охарактеризувати основні закони та нормативні акти України, що регулюють діяльність психолога.
- Назвати міжнародні документи та етичні кодекси, які визначають стандарти психологічної практики.
- Зазначити правовий статус психолога та психотерапевта, їхні права й обов'язки.
- Опишіть принципи професійної етики та стандарти психологічної діяльності.
- Перелічити процедури ліцензування, сертифікації та акредитації психологічної практики.
- Розкрити механізми захисту прав клієнтів у сфері психологічної допомоги.

Уміти:

- Охарактеризувати та застосовувати правові норми у професійній діяльності психолога.
- Назвати та використовувати етичні принципи у практичній роботі з клієнтами.
- Зазначити та правильно оформлювати документи, необхідні для ліцензування й акредитації.
- Опишіть алгоритми дій психолога у випадках порушення прав клієнтів.
- Перелічити та застосовувати правові механізми взаємодії з юристами, педагогами та медичними працівниками.
- Запропонувати практичні рішення для забезпечення правової та етичної відповідності психологічної діяльності.

9. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові основи психологічної діяльності

Тема 1. Нормативно-правова база психологічної діяльності в Україні

Тема присвячена аналізу законодавчих актів, що регулюють професійну діяльність психолога в Україні. Розглядаються основні закони, підзаконні акти та нормативні документи, які визначають права й обов'язки фахівців. Особлива увага приділяється правовим механізмам захисту клієнтів та забезпеченню якості психологічних послуг.

Тема 2. Міжнародні стандарти та документи у сфері психології

Розглядаються міжнародні конвенції, декларації та етичні кодекси, що визначають стандарти психологічної практики. Аналізуються документи Всесвітньої організації охорони здоров'я, ЮНЕСКО та професійних асоціацій. Вивчається значення гармонізації українського законодавства з міжнародними нормами для розвитку професії.

Тема 3. Правовий статус психолога та психотерапевта

Тема охоплює питання правового становища психолога та психотерапевта, їхніх професійних прав і обов'язків. Розглядається юридична відповідальність за порушення етичних та правових норм. Аналізуються особливості регулювання діяльності у сфері освіти, медицини та соціальної роботи.

Тема 4. Етичні принципи та професійні стандарти психологічної практики

Вивчаються основні етичні принципи роботи психолога: конфіденційність, відповідальність, недопущення шкоди клієнту. Розглядаються професійні стандарти та кодекси етики, що регламентують діяльність фахівців. Акцент робиться на практичному застосуванні етичних норм у роботі з дітьми, сім'ями та військовослужбовцями.

Тема 5. Ліцензування, сертифікація та акредитація психологічної діяльності

Тема присвячена правовим механізмам регулювання професії психолога. Розглядаються процедури отримання ліцензії, сертифікації та акредитації практики. Аналізуються вимоги до професійної підготовки та контролю якості надання психологічних послуг.

Змістовий модуль 2. Практичні аспекти застосування нормативно-правових знань

Тема 6. Захист прав клієнтів у психологічній практиці

Розглядаються правові гарантії захисту клієнтів у процесі психологічної допомоги. Вивчаються механізми реалізації прав дітей, сімей та осіб із психічними розладами. Акцент робиться на практичних аспектах забезпечення безпечного середовища та дотримання прав людини.

Тема 7. Правове регулювання психологічної допомоги дітям та сім'ям

Тема охоплює особливості правового забезпечення роботи психолога з дітьми та сім'ями. Розглядаються закони України щодо захисту прав дитини, сімейного законодавства та соціальної підтримки. Аналізуються практичні аспекти застосування правових норм у кризових ситуаціях.

Тема 8. Нормативно-правові аспекти роботи психолога в освіті та медицині

Вивчаються правові засади діяльності психолога у закладах освіти та охорони здоров'я. Розглядаються нормативні документи, що регламентують

психодіагностику, консультування та психокорекцію. Акцент робиться на міжгалузевій взаємодії та дотриманні професійних стандартів.

Тема 9. Юридична відповідальність психолога у випадках професійних порушень

Тема присвячена видам юридичної відповідальності психолога: дисциплінарній, адміністративній та кримінальній. Розглядаються приклади професійних порушень та їх правові наслідки. Вивчаються механізми запобігання порушенням та роль етичних комісій.

Тема 10. Міждисциплінарна взаємодія психолога з юристами, педагогами та медичними працівниками

Розглядаються правові основи співпраці психолога з іншими фахівцями. Вивчаються моделі командної роботи у сфері освіти, медицини та соціальної допомоги. Акцент робиться на правовому забезпеченні міждисциплінарної взаємодії та захисті інтересів клієнта.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні та правові основи психологічної діяльності				
Тема 1. Нормативно-правова база психологічної діяльності в Україні — огляд законодавчих актів та підзаконних документів.	10	2	2	6
Тема 2. Міжнародні стандарти та документи у сфері психології — роль міжнародних конвенцій, декларацій та етичних кодексів.	10	2	2	6
Тема 3. Правовий статус психолога та психотерапевта — права, обов'язки та професійна відповідальність.	10	2	2	6
Тема 4. Етичні принципи та професійні стандарти психологічної практики — основи професійної етики та захист клієнта.	10	2	2	6
Тема 5. Ліцензування, сертифікація та акредитація психологічної діяльності — правові механізми регулювання професії.	9	2	1	6
Змістовий модуль 2. Практичні аспекти застосування нормативно-правових знань				
Тема 6. Захист прав клієнтів у психологічній практиці — правові гарантії та механізми реалізації.	9	2	1	6
Тема 7. Правове регулювання психологічної допомоги дітям та сім'ям — особливості роботи з уразливими категоріями.	8	2	1	5
Тема 8. Нормативно-правові аспекти роботи психолога в освіті та медицині — міжгалузеві стандарти та вимоги.	8	2	1	5
Тема 9. Юридична відповідальність психолога у випадках професійних порушень — дисциплінарна, адміністративна та кримінальна відповідальність.	8	2	1	5
Тема 10. Міждисциплінарна взаємодія психолога з юристами, педагогами та медичними працівниками — правові основи співпраці та командної роботи.	8	2	1	5
Усього:	90	20	14	56

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Вивчення нормативно-правової бази психологічної діяльності в Україні – Охарактеризуйте основні закони, що регулюють діяльність психолога. – Назвіть підзаконні акти, які впливають на практику. – Зазначте права та обов'язки психолога. – Опишіть механізми захисту клієнта у правовому полі. – Перелічте ключові нормативні документи у сфері психології.	6
2	Самостійне заняття 2. Ознайомлення з міжнародними стандартами та документами у сфері психології – Охарактеризуйте міжнародні конвенції та декларації, що стосуються психологічної практики. – Назвіть етичні принципи, закріплені у міжнародних кодексах. – Зазначте вплив міжнародних норм на українське законодавство. – Опишіть значення гармонізації правових стандартів. – Розкрийте роль міжнародних організацій у розвитку професії.	6
3	Самостійне заняття 3. Дослідження правового статусу психолога та психотерапевта – Охарактеризуйте права та обов'язки психолога. – Назвіть види юридичної відповідальності фахівця. – Зазначте особливості правового статусу психотерапевта. – Опишіть регулювання діяльності у сфері освіти та медицини. – Перелічте приклади професійних ситуацій, що потребують правового врегулювання.	6
4	Самостійне заняття 4. Вивчення етичних принципів та професійних стандартів психологічної практики – Охарактеризуйте основні етичні принципи роботи психолога. – Назвіть професійні стандарти, що регламентують діяльність. – Зазначте значення конфіденційності у практиці. – Опишіть застосування етичних норм у роботі з дітьми та сім'ями. – Розкрийте приклади етичних дилем у психологічній практиці.	6
5	Самостійне заняття 5. Аналіз процедур ліцензування, сертифікації та акредитації психологічної діяльності – Охарактеризуйте процедури ліцензування психологічної практики. – Назвіть вимоги до сертифікації психолога. – Зазначте особливості акредитації психологічних послуг. – Опишіть значення професійної підготовки для отримання ліцензії. – Перелічте документи, необхідні для акредитації.	6
6	Самостійне заняття 6. Вивчення правових гарантій захисту клієнтів у психологічній практиці – Охарактеризуйте правові гарантії захисту клієнтів. – Назвіть основні права дітей та сімей. – Зазначте механізми створення безпечного середовища. – Опишіть способи запобігання порушенню прав клієнта. – Запропонуйте приклади практичних ситуацій захисту прав.	6

7	Самостійне заняття 7. Правове забезпечення психологічної допомоги дітям та сім'ям – Охарактеризуйте закони України щодо захисту прав дитини. – Назвіть правові гарантії підтримки сімей. – Зазначте особливості роботи психолога з уразливими категоріями. – Опишіть застосування правових норм у кризових ситуаціях. – Розкрийте значення сімейного законодавства для психологічної практики.	5
8	Самостійне заняття 8. Нормативно-правові аспекти роботи психолога в освіті та медицині – Охарактеризуйте нормативні документи у сфері освіти. – Назвіть правові засади діяльності психолога у медицині. – Зазначте вимоги до психодіагностики та консультування. – Опишіть приклади міжгалузевої взаємодії. – Розкрийте значення правового регулювання для якості послуг.	5
9	Самостійне заняття 9. Юридична відповідальність психолога у випадках професійних порушень – Охарактеризуйте види юридичної відповідальності психолога. – Назвіть приклади професійних порушень. – Зазначте механізми запобігання порушенням. – Опишіть роль етичних комісій у контролі діяльності. – Розкрийте наслідки недотримання професійних стандартів.	5
10	Самостійне заняття 10. Міждисциплінарна взаємодія психолога з юристами, педагогами та медичними працівниками – Охарактеризуйте правові основи співпраці психолога з іншими фахівцями. – Назвіть переваги командної роботи у сфері освіти та медицини. – Зазначте значення правового забезпечення міждисциплінарної взаємодії. – Опишіть приклади ефективної співпраці. – Розкрийте вплив правових норм на результативність допомоги клієнту.	5
Всього		56

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна практика: правові та етичні аспекти. – Київ: Центр учбової літератури, 2020.
2. Гаврилюк Т. О. Психологічна діяльність у правовому полі: навч. посіб. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020.
3. Кочарян А. С. Етичні та правові засади психологічної практики. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021.
4. Кузнєцова О. В. Правові основи психологічної допомоги дітям. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2018.
5. Марута Н. О. Правові основи психотерапевтичної діяльності. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2019.
6. Морозов О. О. Психологія та право: сучасні виклики. – Київ: ВСВ «Медицина», 2022.

7. Сидоренко О. В. Правові аспекти психодіагностики та консультування. – Київ: Либідь, 2017.
8. Ткаченко В. І. Нормативно-правове забезпечення психологічної служби. – Київ: Академвидав, 2019.
9. Чабан О. С. Психологічна допомога: правове регулювання та стандарти. – Київ: Здоров'я, 2018.
10. Яковенко С. І. Етика та право у психології. – Київ: НаУКМА, 2021.

Додаткові:

1. Етичний кодекс психолога України / УСП. – Київ, 2017.
2. Закон України «Про захист персональних даних». – Київ: ВРУ, 2010.
3. Закон України «Про освіту». – Київ: ВРУ, 2017.
4. Закон України «Про охорону дитинства». – Київ: ВРУ, 2001.
5. Закон України «Про охорону здоров'я». – Київ: ВРУ, 2019.
6. Закон України «Про психіатричну допомогу». – Київ: ВРУ, 2000.
7. Закон України «Про психологічну службу у системі освіти». – Київ: ВРУ, 2018.
8. Закон України «Про соціальні послуги». – Київ: ВРУ, 2019.
9. Кодекс законів про працю України. – Київ: ВРУ, 2020.
10. Конституція України. – Київ: ВРУ, 1996 (зі змінами).
11. American Psychological Association. Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct. – APA, 2017.
12. British Psychological Society. Code of Ethics and Conduct. – BPS, 2018.
13. Council of Europe. Convention on Human Rights and Biomedicine. – Strasbourg, 1997.
14. European Federation of Psychologists' Associations. Meta-Code of Ethics. – EFPA, 2015.
15. International Association of Applied Psychology. Professional Standards. – IAAP, 2018.
16. International Test Commission. Guidelines for Test Use. – ITC, 2017.
17. OECD. Education and Skills Policy Documents. – Paris, 2020.
18. UNESCO. Guidelines on Ethics in Research. – Paris, 2016.
19. United Nations Convention on the Rights of the Child. – UN, 1989.
20. World Health Organization. Mental Health Action Plan 2013–2020. – WHO, 2013.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Міністерство освіти і науки України: <https://mon.gov.ua>
3. Міністерство охорони здоров'я України: <https://moz.gov.ua>
4. Український союз психотерапевтів: <https://psychotherapy.org.ua>
5. Всесвітня організація охорони здоров'я: <https://who.int>
6. American Psychological Association: <https://apa.org>
7. Президент України: <https://president.gov.ua>

8. Кабінет Міністрів України: <https://kmu.gov.ua>
9. Верховна Рада України: <https://rada.gov.ua>
10. Міністерство юстиції України: <https://minjust.gov.ua>
11. Національна служба здоров'я України: <https://nszu.gov.ua>

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;

- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття; постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.